

שני ימים טובים של ראש השנה

א.

ביצה ד' ע"ב, אתמר שני ימים טובים של ר"ה, רב ושמואל דאמר¹ תרווייהו נולדה בזה אסורה בזה, דתנן בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום, פעם אחת נשתהו העדים לבא, ונתקלקלו הלויים בשיר, התקינו שלא יהיו מקבלים את העדים אלא עד המנחה, ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה, נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש. ופרש"י עד המנחה, עד הקרבת תמיד של בין הערביים, אבל לאחר מכאן אותו היום הרי הוא מעובר ומונין מיום המתרת ליוהכ"פ וסוכות, ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה, אע"פ שאין מונין למועדות מהיום, לא מזלזלינן ביה בהאי שלשים, אלא גומרין אותו באיסורו כאשר הוזהרו עד המנחה ממלאכה, כן נוהגין וגומרין אותו בקדושתו, אלמא תחלת עשייה שני ימים לר"ה אפילו בבי"ד הוה ולא מספק, שהרי ודאי שיו"ט למחר, ואעפ"כ תקנו לעשותו, ש"מ חק חכמים ומצותן היה לעשותו בבאו עדים אחר המנחה וכו', והרי קדושתו אחת, ואין כאן לומר ממה נפשך חד מינייהו חול, דשמא אין כאן חול אלא שניהם קדש.

עוד כתב שם רש"י לפני כן, ונתקלקלו הלויים בשיר תמיד של בין הערביים שאמרו בו שירה של חול, שהיו סבורים שלא יבאו עוד והיום חול, וכשבאו נמצא שהוא קדש. ובשל שחר אין טעות דבתמיד של שחר אפילו הוקדש החדש קודם הקרבתו, שיר של חול היו אומרים, לפי שברוב השנים אין העדים ממהרים לבא כל כך. ולכאורה צ"ע אם הוקדש החדש קודם הקרבתו של תמיד של שחר, למה באמת אין אומרים שיר של ר"ה. והנה בתוס' שם ד"ה ונתקלקלו, הקשה ר' פרץ והאיכא קלקל גבי מוספין, ואמאי לא

חשו אלא על עבודת התמיד, דכשבאו עדים מן המנחה ולמעלה כבר הקריבו התמיד, וא"כ אינן יכולין להקריב המוספין דכתיב והקטיר עליה חלבי השלמים, ודרשינן עליה השלם כל הקרבנות כולן, שאין קרבן קרב לאחריה וכו'. ועוד י"ל דאתי עשה דרבים ודחי עשה דהשלמה משום דאליס טפי, דהכי אמרינן בתמיד נשחט, דאתי עשה דפסח דענוש כרת ודחי עשה דהשלמה דאינו ענוש כרת, ועיי' במהרש"א שם.

אמנם הרמב"ם כתב בפ"ג מהלכות קדוש החודש ה"ה, בראשונה היו מקבלין עדות החודש בכל יום שלשים, פעם אחת נשתהו העדים מלבוא עד בין הערביים, ונתקלקלו במקדש ולא ידעו מה יעשו, אם יעשו עולה של בין הערביים, שמא יבאו העדים ואי אפשר שיקריבו מוסף היום אחר תמיד של בין הערביים, עמדו בי"ד והתקינו שלא יהיו מקבלים עדות החודש אלא עד המנחה, כדי שיהא שהות ביום להקריב מוספין ותמיד של בין הערביים ונסכיהם. ועיי' בלח"מ שתמה על הרמב"ם וז"ל, בפרק יו"ט של ר"ה ל' ע"ב, אמרינן במשנה בראשונה היו מקבלין עדות החודש כל היום, פעם אחת נשתהו העדים מלבוא ונתקלקלו הלויים בשיר וכו', ואמר שם מה קלקול קלקלו הלויים בשיר, הכא תרגמו שלא אמרו שירה כל עיקר, ר"ז אמר שאמרו שירה של חול עם תמיד של בין ערביים. והתימה על רבינו שלא כתב כשום חד מינייהו וכו', ועוד תימה אמאי קאמר בגמרא שקלקלו בשיר, לימא שלא הקריבו מוסף היום, שא"א להקריבו אחר תמיד של בין הערביים, ואם הקריבו קרבן תמיד של בין הערביים אבדו המוסף. והתוס' הקשו קושיא זו ולא מצאו תירוץ לו, אלא דאית

מוריה, שנה עשירית, גליון ט—י (קיז—קיח), אב—אלול תשמ"א

היינו דסברי כדעת הרמב"ן הג"ל, שעשה דהשלמה היא לא בכלל מצות התמיד, אלא היא מצוה בפני עצמה על הגברא, שאסור לו להקריב קרבן אחר תמיד של בין הערביים, וא"כ היא מצוה דיחיד, ושוב אתי עשה דרבים של קרבן מוסף ודחי עשה דהשלמה שהיא מצוה דיחיד.

אלא שאכתי דברי הרמב"ם תמוהים מאד, הלא במתני' קתני שנתקלקלו הלויים בשיר, והרמב"ם כתב שהקלקול היה שאי אפשר להקריב קרבן מוסף אחר תמיד של בין הערביים.

ונראה דאיתא בערכין י"א ע"א, ת"ר השיר מעכב את הקרבן דברי ר"מ, וחכ"א אינו מעכב. ועיי' בתוס' שם ד"ה השיר, קשה דהא השיר בשעת ניסוך והניסוך אין מעכבת את הקרבן וכו'. ונראה לפרש שיר מעכב את הקרבן, היינו ניסוך, שאם אין שירה אין ניסוך. ולפי"ז מפרש הרמב"ם הא דשנינו במתני' הג"ל, דנתקלקלו הלויים בשיר, היינו שמשנה זו הלא היא סתם משנה שהיא כר"מ שהשיר מעכב את הקרבן, וא"כ שום אין צורך לומר שהקלקול הוא מפני שאי אפשר להקריב את קרבן המוסף אחר תמיד של בין הערביים, שהרי יש קלקול בתמיד עצמו שנתקלקלו הלויים בשיר, והשיר מעכב את הקרבן.

אמנם לדעת הרמב"ם שפסק כחכמים שהשיר אינו מעכב את הקרבן, (עיי' מג"ח מצוה שצ"ד שכתב, ובודאי דעת הרמב"ם הוא שהשיר אינו מעכב, מדלא כתב דמעכב, ממילא שמעינן דאינו מעכב). א"כ הא דנתקלקלו הלויים בשיר, זה לא חשיב קלקול שיתקנו לא לקבל עדים רק עד-המנחה, שהרי השיר אינו מעכב את הקרבן, אלא לחכמים הקלקול לא היה בתמיד היינו בשיר, שהרי השיר אינו מעכב את הקרבן, אלא הקלקול היה שאי אפשר להקריב את קרבן המוסף לאחר תמיד של בין הערביים, וכדברי הרמב"ם.

להו דיכול להקריב אח"כ מוסף היום, דאתי עשה דרבים ודחי עשה דהשלמה, אבל רבינו דאית ליה דא"א להקריבו, אמאי לא הזכירו קלקול זה וכו', עיי"ש.

ב.

ונראה בדעת הרמב"ם, דהנה הרמב"ן בסה"מ במצות עשה שהוסיף מדעתו מ"ע י"א כתב, שנצטוינו להקריב כל הקרבנות הבאים בנדבה או בחובה בין שני התמידין לא קודם תמיד של שחר, ולא אחר תמיד של בין הערביים וכו', והנה למדנו שיש בזה מצות עשה, כלומר שהמקדים או המאחר קרבנו לזמנים הנזכרים עובר בלאו הבא מכלל עשה שהוא עשה, ע"כ.

אכן נראה בדעת הרמב"ם שלא מנאה לעשה דהשלמה למצות עשה, היינו שאין זה דין על הגברא שלא יקריב קרבן אחר תמיד של בין הערביים, אלא שהוא דין בעצמו של קרבן תמיד של בין הערביים, שצריך להשלים כל הקרבנות כולן, וא"כ נמצא שאין זו עשה בפני עצמה, אלא שזוהי בכלל מצות התמיד, שעליה השלם כל הקרבנות כולן.

מעתה נראה כיון דעשה דהשלמה היא בכלל מצות התמיד, א"כ גם היא עשה דרבים כמו קרבן מוסף, שהרי עשה דהשלמה היא חובת ציבור של תמיד של בין הערביים. ולפי"ז שפיר כתב הרמב"ם הג"ל, שהקלקול היה שאי אפשר שיקריבו מוסף היום אחר תמיד של בין הערביים, שהרי גם מצות השלמה שהיא בכלל מצות התמיד היא עשה דרבים, ואין מצות קרבן מוסף דוחה עשה דהשלמה. והא דאמרינן בפסחים ג"ט ע"א, יבא עשה דפסח שיש בו כרת ודחי עשה דהשלמה שאין בו כרת, היינו דעשה דפסח שיש בו כרת חמור, ודחי עשה דהשלמה אע"פ שהיא עשה דרבים.

אולם התוס' שכתבו שמותר להקריב את קרבן המוסף אחר תמיד של בין הערביים, משום דאתי עשה דרבים ודחי עשה דהשלמה,

מוריה, שנה עשירית, גליון ט—י (קיז—קיח), אב—אלול תשמ"א

שם, כתב בא"ח במנחה לא ראיתי מי שאומר השירים, והטעם לפי שלא היה מצותן אלא בבוקר. אולם כבר הביא המג"א סי' קל"ב סק"ד בשם האלשיך שתמה על זה, הלא זה נגד משנה מפורשת בפ"ד דר"ה, שנתקלקלו הלויים בשיר של בין הערביים, א"כ היו אומרים שירה בערב, עיי"ש.

ונראה דכתב הרמב"ם בסה"מ מצוה ל"ט, היא שצונו להקריב במקדש שני כבשים בני שנה בכל יום, ואלו נקראין תמידין, והוא אמרו שנים ליום עולה תמיד. ועיי' במל"מ בדרך מצותיך על סה"מ ח"א, המצוה האחת ועשרים היא, שהרמב"ם כתב צונו להקריב במקדש שני כבשים בני שנה בכל יום וכו', והרמב"ן מונה אותם בשנים, דומנה של זו אינו זמנה של זו ואינם מעכבים זה את זה, ע"כ.

ואשר על כן נראה, לדעת הרמב"ם שתמיד של שחר, ותמיד של בין ערביים, מצוה אחת היא, א"כ קרבן אחד הוא, אלא שחציו נקרב בשחר, וחציו נקרב בערב, והא דשינוי במנחות מ"ט ע"א, לא הקריבו כבש בבוקר יקריבו בין הערביים ואע"פ שלדעת הרמב"ם קרבן אחד הוא מ"מ כיון שכל חציו נקרב בפני עצמו, א"כ אינם מעכבים זה את זה, אבל כשמקריבים את שניהם, הרי הם קרבן אחד של שני תמידים, תמיד של שחר ותמיד של בין הערביים.

מעטת נראה דהנה הא דקרבן טעון שיר, היינו שזה דין בקרבן עצמו שהוא טעון שיר, וא"כ לדעת הרמב"ם שתמיד של שחר ותמיד של בין הערביים חדא קרבן הוא, א"כ השיר בתמיד של שחר, זה הוי גם שיר לתמיד של בין הערביים, שהרי חדא קרבן הוא, ונמצא שבקרבן התמיד בבוקר ובערב היה שיר.

והן הם דברי הא"ח הנ"ל, דשיר של יום היה מצותו בתמיד של שחר, ולא בתמיד של בין הערביים, והיינו לדעת הרמב"ם שתמיד של שחר ותמיד של בין הערביים חדא קרבן

ונראה מקור לדברי הרמב"ם, דשינוי בר"ה ל' ע"ב הנ"ל, פעם אחת נשתהו העדים מלבוא ונתקלקלו הלויים בשיר וכו'. ובגמרא מה קלקול קלקלו הלויים בשיר, הכא תרגימו שלא אמרו שירה כל עיקר, ר"ז אמר שאמרו שירה של חול עם תמיד של בין הערביים. אמר לו ר"ז לאהבה בריה פוק תני להו התקינו שלא יהיו מקבלין עדות החודש, אלא כדי שיהא שהות ביום להקריב תמידין ומוספין ונסכיהם, ולומר שירה שלא בשבוש, אי אמרת בשלמא אמור שירה דחול, היינו דאיכא שבוש, אלא אי אמרת לא אמור כלל מאי שיבוש איכא, כיון דלא אמר כלל אין לך שיבוש גדול מזה. הרי קתני כדי שיהא שהות ביום להקריב תמידין, ומוספין ונסכיהם, ולומר שירה שלא בשיבוש. וזה כדברי הרמב"ם שמפני הקרבת המוספין התקינו שלא יהו מקבלין עדות החודש, והא דקתני גם תמידין, ולומר שירה היינו כיון דזה אתיא על מתני דסתם משנה ר"מ דשיר מעכב את הקרבן, א"כ גם מפני התמידין והשיר התקינו שלא יהו מקבלין עדות החודש, שהרי השיר מעכב את הקרבן. אלא כיון שהשיר אינו מעכב את הקרבן עצמו, אלא הניסוך של הקרבן כנ"ל, א"כ התמיד של בין הערביים היה כשר גם בלא השיר, ושוב אי אפשר גם להקריב את המוספין לאחר תמיד של בין הערביים. אבל להלכה דהשיר אינו מעכב את הקרבן, א"כ מה שקלקלו בשיר, זה לא הוי קלקול בקרבנות היום, שהרי השיר אינו מעכב אפילו את הניסוך של הקרבן, אלא הקלקול היה כדברי הרמב"ם, שאי אפשר להקריב את קרבן המוסף לאחר תמיד של בין הערביים, וזה כבר קלקול בקרבנות היום.

ג.

והנה הטור אור"ח סי' קל"ג כתב, ולמה אומרים פיטום הקטורת בבוקר ובערב, והשיר בבוקר בלבד, לפי שזה מצותו בבוקר ובערב, וזה לא היתה מצותו אלא בבוקר. ועיי' ב"י

מוריה, שנה עשירית, גליון ט—י (ק"ז—ק"ח), אב—אלול תשנ"א

כל עיקר, וזהו שנתקלקלו הלויים בשיר, לאחר שקבלו עדות החודש, ונתברר שכל היום הוא ר"ה, א"כ גמצא שלא אמרו כלל שיר של ר"ה בקרבן התמיד של היום.

ובזה ניחא הא דכתב רש"י בביצה ה' ע"א הנ"ל, ובשל שחר אין טעות, דבתמיד של שחר אפילו הוקדש החודש קודם הקרבתו, שיר של חול היו אומרים, לפי שברוב השנים אין העדים ממהרים לבא כל כך. וזה תימא כיון שהוקדש החודש קודם הקרבתו של תמיד של שחר, למה באמת אין אומרים שיר של ר"ה, ומאי סברא היא לפי שברוב השנים אין העדים ממהרים לבא כל כך, לכן אומרים שיר של חול, הלא עתה הוקדש החודש לפני הקרבתו של תמיד של שחר, א"כ למה לא יאמרו שיר של ר"ה שהוא מצותו. ונראה שאומרים שיר של ר"ה בתמיד של בין הערביים, שזהו שיר גם לתמיד של שחר, שהרי חזא קרבן הוא, א"כ שוב לא איכפת לן אם יאמרו שיר של חול בתמיד של שחר, גם אם באו עדים והוקדש החודש לפני הקרבתו, וזה לפי שברוב השנים אין העדים ממהרים כל כך, והשיר של ר"ה הרי יאמרו בתמיד של בין הערביים, שזהו שיר של ר"ה גם לתמיד של שחר.

וכן כתב המאירי ביצה ד' ע"ב ד"ה איתמר וז"ל, שני ימים טובים של ר"ה וכו', ובחדש תשרי שיום ראשון שלו יו"ט, היו עומדין ביום שלשים של אלול ומצפין את העדים, והיו נוהגין אותו בקדושת יו"ט, מחשש שמא יבואו העדים היום ויתקדש החודש ויהא יו"ט קבוע בו מאליו וכו', והיו נוהגין קדושה מתחלת הלילה כדין כל יו"ט. וכן נראה לקצת מפרשים שהיו מתפללין בערבית של כניסתו תפלת יו"ט, וכן בשחרית, וכן היו מקדשין על הכוס לפי הנראה לקצת מפרשים, ואין בידי הכרע בכך. אלא שאני רואה סתירת דבריהם, שהרי בשיר תמיד של שחר לא היו אומרים שיר של ר"ה, ושלא התם שאני, מפני שהיה די להם בשיר של קודש שאומרים

הוא, א"כ השיר בתמיד של שחר, זה הווי גם שיר לתמיד בין הערביים, ולכן השיר היה מצותו בתמיד של שחר ולא בתמיד של בין הערביים, שהרי לאחר שהיה שיר בתמיד של שחר, וזה הווי גם שיר לתמיד של בין הערביים, א"כ שוב אין מצוה לומר שירה בתמיד של בין הערביים.

ולפי זה מיושב שפיר הא דתמה האלשיך, הלא זה נגד משנה מפורשת שנתקלקלו הלויים בשיר של בין הערביים, הרי מוכח שהשיר מצותי גם בתמיד של בין הערביים. ונראה כיון שנתקבלו עדים שהיום ר"ה, א"כ השיר של חול שאמרו בתמיד של שחר היה בטעות, שהרי התברר שכל היום הוא ר"ה, והיו צריכים לומר שיר של ר"ה, אלא שאם היו מקבלים את העדים לפני הקרבת התמיד של בין הערביים, הרי היו אומרים שיר של ר"ה בתמיד של בין הערביים, וזה הווי גם שיר לתמיד של שחר, שהרי חזא קרבן הוא, אבל כשבאו העדים לאחר המנחה, א"כ נתקלקלו הלויים בשיר, שלא אמרו שיר של ר"ה גם בתמיד של בין הערביים. אבל כשאמרו את השיר כדין בחול בתמיד של שחר, שוב אין מצוה לומר שיר בתמיד של בין הערביים, וכדעת הא"ח.

והנה בר"ה ל' ע"ב הנ"ל, פליגי מה קלקול קלקלו הלויים בשיר, הכא תרגימו שלא אמרו שירה כל עיקר, ר"ז אמר שאמרו שירה של חול בתמיד של בין הערביים. ונראה דלמ"ד שלא אמרו שירה כל עיקר, היינו כדעת הא"ח שאין מצוה לומר שירה בתמיד של בין הערביים, לאחר שאמרו שירה בתמיד של שחר, והלא כאן אמרו שיר של חול בתמיד של שחר כמו שפרש"י בביצה ה' ע"א, דבשל שחר אין טעות, דבתמיד של שחר וכו', שיר של חול היו אומרים, לפי שברוב השנים אין העדים ממהרים לבא כל כך. וכיון שכבר אמרו שיר של חול בתמיד של שחר, שוב אין מצוה לומר שיר של חול בתמיד של בין הערביים, ולכן הכא תרגימו שלא אמרו שירה

מוריה, שנה עשירית, גליון ט—י (קיז—קיח), אב—אלול תשמ"א

שני ימים טובים בכ"מ, מפורש בהלכות, ויש חולקים. ודברי ההלכות ורבינו עיקר, וכן נוהגין היום אף בא"י לעשות שני ימים ר"ה, ע"כ.

ונראה בביאור דברי הרמב"ם, דשנינו בביצה ה' ע"א, התקינו שלא יהיו מקבלים את העדים אלא עד המנחה, ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש. ופרש"י עד המנחה, עד הקרבת תמיד של בין הערביים, אבל לאחר מכאן אותו היום הרי הוא מעובר, ומונין מיום המחרת ליוהכ"פ וסוכות, ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה, אע"פ שאין מונין למועדות מהיום, לא מזלזלינן ביה בהאי שלשים, אלא גומרין אותו באיסורו, כאשר הוזהרו עד המנחה ממלאכה, כן נוהגין וגומרין אותו בקדושתו.

עוד שנינו שם, אמר רבה מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ביצה מותרת, דתנן משחרב בית המקדש התקין ריב"ז שיהו מקבלין עדות החודש כל היום וכו', רבא אמר אף מתקנת ריב"ז ואילך ביצה אסורה, מי לא מודה ריב"ז שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש. ופרש"י אע"ג דתקן לקבל עדות החודש כל היום להיות מונין למועדות מן הראשון, ואפילו באו עדים לאחר המנחה, אבל מלעשות יו"ט שני לא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה.

ולפי זה נמצא דלפני שנחרב הבית שלא היו מקבלין עדות החודש מן המנחה ולמעלה, א"כ ר"ה מן התורה הוא ביום המחרת, (כפרש"י בביצה ד' ע"ב הנ"ל), שהרי הוא מעובר ומונין מיום המחרת ליוהכ"פ וסוכות, אלא שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה, אע"פ שאין מונין למועדות מהיום, לא מזלזלינן ביה, אלא גומרין אותו באיסורו, כאשר הוזהרו עד המנחה ממלאכה, כן נוהגין וגומרין אותו בקדושתו. והיינו שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה, אותו היום הוא

בתמיד של בין הערביים, שרוב השנים היו עדים באין קודם השלמת הקרבת תמיד של בין הערביים, והיו אומרים בהקרבת תמיד של בין הערביים שיר של קודש, ר"ל שיר הקבוע בר"ה, ע"כ.

הרי מבואר דמה שהיו אומרים שיר של ר"ה בתמיד של בין הערביים, זה די להם גם על תמיד של שחר, והיינו כדעת הרמב"ם דתמיד של שחר ותמיד של בין הערביים חדא קרבן הוא, א"כ השיר בתמיד של בין הערביים זה הוי גם שיר לתמיד של שחר. וזה כדברי הא"ח הנ"ל, שבכל יום שאומרים שירה בתמיד של שחר, שוב אין מצוה לומר שירה בתמיד של בין הערביים, משום שהשיר בבוקר זה הוי גם שיר לערב.

אולם לר"ז דאמר בר"ה ל' ע"ב הנ"ל, שנתקלקלו הלויים בשיר, היינו שאמרו שירה של חול בתמיד של בין הערביים, ולכאורה לשם מה אמרו שירה של חול בתמיד של בין הערביים, הלא שירה של חול כבר אמרו בתמיד של שחר, וזה הלא הוי שירה גם לתמיד של בין הערביים. ונראה דבזה גופיה פליגי, דר"ז סובר כדעת הרמב"ם הנ"ל, דתמיד של שחר ותמיד של בין הערביים הם שתי מצות, ושני דיני קרבנות הם, וכיון שהקרוב טעון שיר, א"כ גם לאחר שאמרו שירה בתמיד של שחר, יש גם מצוה לומר שירה בתמיד של בין הערביים, וכמש"נ.

ד.

והנה כתב הרמב"ם בפ"ב מהלכות שופר ה"י, בזמן הזה שאנו עושין שני ימים בגלות, כדרך שתוקעין בראשון תוקעין בשני. והעיר לי ח"א דמאי כוונת הרמב"ם, „בגלות" הלא שני ימים טובים של ר"ה נוהג גם בא"י, כמש"כ הרמב"ם בפ"א מהלכות יו"ט הכ"א, זה שאנו עושין בחו"ל כל יו"ט כאלו שני ימים מנהג הוא וכו', ואין עושין בני א"י שני ימים טובים אלא בראש השנה בלבד יכו'. ועיי' במגיד משנה, וענין ר"ה שהוא

מוריה, שנה עשירית, גליון ט—י (קיז—קיח), אב—אלול תשמ"א

אמנם לאחר שנחרב הבית ותקן ריב"ז שמקבלין עדות החודש מן המנחה ולמעלה, ונמצא שאותו היום הוא ר"ה מן התורה, אלא שנוהגין גם למחר קדש. ופרש"י הנ"ל, אע"ג דתקן לקבל עדות החודש כל היום להיות מונין למועדות מן הראשון, אבל מלעשות יו"ט שני לא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה. והלא בתקנה ראשונה היה ר"ה מן התורה למחרת היום, ואז היו תוקעין בשופר כנ"ל, וא"כ גם לאחר שתקן ריב"ז שמקבלין עדות החודש כל היום, ונמצא שר"ה מן התורה הוא בראשון, ובו מקיימים מצות תקיעת שופר, מ"מ לא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה, שלמחרת היום יש בה קדושת ר"ה מדרבנן גם למצות תקיעת שופר.

מעשה יתבאר דברי הרמב"ם בפ"ב מהלכות שופר ה"י הנ"ל, בזמן הזה שאנו עושין שני ימים בגלות, כדרך שתוקעין בראשון תוקעין בשני. ונראה דכוונתו „בגלות" זה לא על חו"ל, שהרי גם בא"י נוהג שני ימים של ר"ה, אלא כוונתו לומר, בזמן הזה שאנו עושין שני ימים „בגלות" היינו לאחר שנחרב הבית, שזה גלות גם בא"י, וא"כ נמצא שר"ה מן התורה הוא ביום הראשון, שהרי מקבלין עדות החודש גם מן המנחה ולמעלה, אלא שגם למחרת נוהג ר"ה, משום שלא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה, היינו כמו שבראשונה היה ר"ה מן התורה למחר, כך בזמן הזה, אע"פ שר"ה מן התורה הוא ביום הראשון, (ועיי' רמב"ם ה' קדוש החודש פ"ה ה"ח), מ"מ למחרת היום נוהג בה ר"ה מדרבנן גם למצות תקיעת שופר, וזהו דכתב הרמב"ם, בזמן הזה שאנו עושין שני ימים בגלות, כדרך שתוקעין בראשון תוקעין בשני, וכמו שנתבאר.

ר"ה מדרבנן, ולמחרת היום הוא ר"ה מן התורה.

אולם לאחר שנחרב הבית שתקן ריב"ז לקבל עדות החודש מן המנחה ולמעלה, א"כ אותו היום הוא ר"ה מן התורה, ולמחרת היום הוא ר"ה מדרבנן, וכדאמר רבא בביצה ה' ע"ב הנ"ל, מי לא מודה ריב"ז שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה, שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש. ופרש"י שם, אע"ג דתקן לקבל עדות החודש כל היום להיות מונין למועדות מן הראשון, ואפילו באו עדים לאחר המנחה, אבל מלעשות יו"ט שני לא נעקרה תקנה ראשונה ממקומה.

ויש להסתפק לפני שנחרב הבית, שלא היו מקבלין עדות החודש מן המנחה ולמעלה, וא"כ ר"ה מן התורה הוא ביום המחרת, אלא שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה, אע"פ שאין מונין למועדות מהיום, לא מזלזלינן ביה, אלא גומרין אותו באיסורו, כאשר הוזהרו עד המנחה ממלאכה, כן נוהגין וגומרין אותו בקדושתו. ויש לומר שמה שנוהגין וגומרין אותו בקדושתו, היינו קדושת היום לגבי איסור מלאכה, אבל לגבי מצות תקיעת שופר, אין על יום זה קדושת ר"ה, או אפשר לומר שגם לגבי מצות תקיעת שופר, נוהגין ביום זה בקדושת ר"ה.

והנה זה מפורש במאירי ר"ה ל' ע"ב וז"ל, והתקינו סנהדרי גדולה שבאותו זמן שלא יהו מקבלין את העדים בתשרי אלא עד המנחה וכו', ואם יבאו אחר כן מן המנחה ולמעלה, יהיו משלימים יומם בקדושתו, הואיל ועבר רובו של יום בקדושה, ולמחר עיקר הקדש „לתקיעת שופר" ולקרבנות היום, ולמנות ליוהכ"פ ולסוכות וכו', ע"כ. הרי כתב דאע"פ שמשלימים אותו היום בקדושתו, אבל תקיעת שופר הוא למחר שהוא ר"ה מן התורה.